

Aluehallintovirasto
Regionförvaltningsverket
Regional State Administrative Agency

Päihde- ja mielenterveyshäiriön tulevaisuuden suunnat ja alueellinen kehittämistyö

Anne Kejonen
Aluekoordinaattori
Itä-Suomen aluehallintovirasto

25.3.2010 Joroinen

On katsottava nykyisyyteen, jotta voi kehittää asioita kohti tulevaisuutta

- ISLH teki vuonna 2009 kyselyn kuntien sosiaali- ja terveystalouksista vastaaville viranhaltijoille
- Kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa Itä-Suomen läänin kuntien tilannetta mielenterveys- ja päihdepalveluiden sekä lasten ja nuorten hyvinvointipalveluiden osalta
- Kysely toimi alkukartoituksena Mieli 2009 mielenterveys- ja päihdesuunnitelman jalkauttamiselle kuntiin

Kyselystä, johtopäätökset

- Ehkäisevän työn määrittämisen hankaluus ja ohuus
- Lastensuojelusuunnitelmien valmistuminen viiveellä
- Mielensterveys- ja päihdesuunnitelma eivät ole osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiaa tai vastaavaa >> Irrallisuus
- Yhdistettyjä mt- ja päihdesuunnitelmia niukasti
 - > onko mielensterveystyö riittävän suunnitelmallista?
 - > ehkäisevän työn suunnitelmallisuus?
 - > päihdestrategiat ovat usein myös nippu toiveita, mitä pitäisi tehdä. Vastuu / seuranta puuttuu

Kyselystä, johtopäätökset

- Indikaattoreiden (laatusuosituksset, Sotkanet ym.) hyödyntäminen mielenterveys- ja päihdetyön päätöksenteossa ja palvelujen suunnittelussa huomioitu melko hyvin.
- Myös ikääntyneiden palveluissa on suositeltavaa hyödyntää enemmän ehkäisevän päihdetyön menetelmiä (Mini-interventio, Audit ym.).
- Työttömien terveystarkastukset huomioitava etenkin taloudellisen taantumana aikana (ehkäisevyys).

Kyselystä, johtopäätökset

- Mielensterveys- ja päihdesuunnitelma eivät ole osana kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiaa tai vastaavaa. >> Irrallisuus.
- Yhdistettyjä mt- ja päihdesuunnitelmia niukasti.

Mielenterveys- ja päihdeasioiden kehittämisen hankkeiden avulla

- Alueella on paljon pieniä, pienehköjä hankkeita.
- Hankkeet keskittyvät usein samojen kuntien alueelle
- Paikataanko perustyötä?
- Hankkeet ovat hyvin verkostoituneet Itä-Suomessa.
- Hankkeet toteuttavat melko paljon koulutusta niin peruspalveluiden kuin erityispalveluiden henkilöstölle.
- 11 hankearvioita analysoitiin; Sosiaalityö oli noussut selkeästi esiin vain lastensuojelun aluetta koskevissa hankkeissa. Sosiaalityön mahdollisuuksia ei tuotu selkeästi esille myöskään päihdetyön kehittämistarpeissa. Kaiken kaikkiaan sosiaalityön roolin todettiin hukkuneen hankkeiden toiminnassa ja niiden itsearvioinneissa. (Väisänen 2009)

Itäsuomalaiset mielenterveys- ja päihdetyön haasteet

- Palvelujärjestelmän pirstaleisuus, koordinoimaton kokonaisuus
- Kehittämistyön painottuminen erityispalveluihin >>Peruspalveluiden mielenterveys- ja päihdeosaamisen vahvistaminen ontuu
- Ennaltaehkäisevän työn vähäisyys!!!
- Asenteet mielenterveys- ja päihdeasiakkaita kohtaan yhteiskunnassa
- Asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen
- Puutteet palvelujärjestelmässä
- Yhteistyön vähäisyys mielenterveys- ja päihdepalveluissa suurissa kaupungeissa
- Nykyisissä KASTE-hankeissa ei ole liittymä pintaa mt- ja päihdetyön kehittämiseen tai ennaltaehkäisyyn.

Itäsuomalaiset mielenterveys- ja päihdetyön voimavarat

- Seudullinen yhteistyö on tiivistynyt usealla alueella
- Alueen kehittämissyksiköt (Tyynelä, KSPS)
- Pieniä järjestöjen hankkeita, joista hyviä malleja jalkautettavaksi
- Erittäin hyvät päihdetyön asiantuntija- ja kehittäjäverkostot
- Joidenkin psykiatristen sairaaloiden laitospaikkojen vähentäminen, kotisairaaloiminnan ja avopalveluiden kehittäminen
- Innokkaat käytännön toimijat ja kehittäjät
- Joidenkin alueiden mt- ja päihdetyön yhteistyön tiivistyminen

Valtakunnalliset ohjelmat ja suositukset sekä lait ja asetukset luovat raamit tulevaisuuden kehittämistyölle

- Mieli
- Alkoholiohjelma
- Laatusuosituksset
- Käypähoitosuosituksset
- Lainsäädäntö
- PARAS
- KASTE

Mielenterveys- ja päihdehankeaihio valmisteilla 2011 KASTE hakuun

■ Teema-alueet:

1. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteet ja prosessit
 2. Perusterveydenhuollon vahvistaminen
 3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet
 4. Osallisuuden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy
- Aihio esillä 30.3. KASTE -joryssa

Hankkeen kehitystavoitteet (pitkän aikavälin)

- Mielensterveys- ja päihdepalveluiden laatu, vaikuttavuus ja saatavuus paranevat ja alueelliset erot pienenevät
- Ihmisten terveys ja hyvinvointi lisääntyvät
- Mielensterveys- ja päihdepalveluista muodostuu saumaton palveluketju
- Mielensterveys- ja päihdeosaaminen lisääntyy
- Mielensterveys- ja päihdeongelmista kärsivien osallisuus lisääntyy ja syrjäytyminen vähenee

Hankkeen tavoitteet (välittömät tavoitteet)

- Edistää mielenterveys- ja päihdepalveluiden rakennemuutosta tukemalla kuntia valtakunnallisten ohjelmien sekä laatusuosituksen toteuttamisessa
- Vahvistaa mielenterveys- ja päihdeosaamista (oppilaitokset, peruspalvelut)
- Edistää kuntien ja seutujen mielenterveys- ja päihdesuunnitelmien laatimista
- Edistää mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden osallisuutta
- Vahvistaa ennaltaehkäisyä ja varhaista tunnistamista ja puuttumista mielenterveys- ja päihdeasioissa

Hankeaihio

- Taustapaperissa ei ole otettu kantaa resursseihin, kuntasitoumuksiin, konkreettisiin toimiin
- Useat alueet /kunnat ilmoittaneet kiinnostuksensa hankkeeseen
- Myös 1 mahdollinen hankkeen hallinnoija on ollut esillä
- Selkeä tarve todettu hankkeelle; indikaattorit kertovat
- Nyt asia etenee KASTE-joryssa, joka tekee linjaratkaisun

Lopuksi

”On ehkäistävä ennalta, ettei tarvitse korjata rikottua”
(Terttu Arajärvi)

Aluehallintovirasto
Regionförvaltningsverket
Regional State Administrative Agency

Kiitos!

Anne Kejonen

Itä-Suomen aluehallintovirasto

050-351 3121 anne.kejonen@avi.fi

www.avi.fi